

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 56. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, четвер, 23-го березня 1944. No. 56. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, March 23, 1944. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКАНЕЦЬ ВИЌЗДЖАЄ НА СТУДІЇ СОВЕТСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ СИСТЕМИ

ВАШИНГТОН. — Ерик А. Джанстон, президент Торговельної Палати Злучених Держав, прийняв запитання советського прем'єра, Йосифа Сталіна, відвідати советську Росію. За планами Джанстон виїде 12. травня, а вернеться в Америку 20. червня 1944. р. Він прийняв запрошення, щоб приглянутися советській господарській системі та оцінити її з американської становища. Приятелі Джанстона переконані, що він скаже советському населенню свої думки так ввічливо, як він їх висловлював перед американцями. Джансон є прихильником американської вільної системи бізнесу, але знає теж, що є ще й цілком протилежна друга, тобто советська система. Американську систему назвав Джанстон „демократичною-капіталістичною“, а советську „державно-капіталістичною“. Між обидвома системами приїде, на думку Джанстона, до конкуренції на світовім ринку, а її вислід буде справді „велитенський-титанічний“.

ХЕМІКИ МАЮТЬ НАДІЮ НА ВІДЛОЖЕННЯ СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт, після розглянення заміток підприємців, висловив погляд, що треба відложити воєнну службу для хеміків та інших інтелектуальних робітників, які мають подібні заняття, і то безогляду на їх вік. Цей погляд висловив Рузвельт у листі до президента Американського Хемічного Товариства, д-ра Парсонса. Цей вказав, що притягнення до воєнної служби яких 5,000 молодців нижче 26 літ життя позбавить хемічний промисл четвертини умовних робітників, які тепер незвичайно потрібні, коли Америка має виграти війну.

РОБІТНИКИ ОШУКУВАЛИ КОРАБЕЛЬНІ ВАРСТАТИ НА МІЛІОН ДОЛЯРІВ РІЧНО.

БАЛТИМОР (Мериленд). — Федеральне Бюро Інвестицій арештувало 37 робітників в корабельних варстатах підприємства Бетлгем Стіл Компані під замітом ошуства. Вони ошукували компанію й федеральний уряд на \$1,000,000 річно в такий спосіб, що втримували фальшиві рекорди своєї праці. Вони приписували собі й іншим робітникам, що працювали як спаячі, багато годин праці впродовж 5 років, заки ціла правда вийшла наверх. Ті, що втримували рекорди, побирали частину зарплати від інших. Тому, що Бетлгем Стіл Компані виконує замовлення для флоту, жертвою ошуства впаав теж федеральний уряд.

МОЖЛИВІСТЬ ДВОХ ВЕТЕРАНСЬКИХ ЛЕГІОНІВ.

ВАШИНГТОН. — Містопредседник юнії Юнайтед Отomobil Воркерс оф Америка Ричард Т. Франкенстон скликав на 6. квітня конференцію до Вашингтону, щоб передискутувати можливість створення окремого легіону воєнних ветеранів з робітників, які належать до юнії Конгресу Промислових Організацій (СІО). Юнія автомобілевих робітників є найчисливішою одиницею в СІО і тому вважають, що її рішення буде мати вплив на рішення цілої організації СІО. Американська Федерація Праці, яка неприхильно ставиться до самого існування СІО, має свою політику в цій справі і не хоче другої організації ветеранів, коли вже є Американський Легіон, зорганізований після першої світової війни.

ЖІНКИ ТАКИ МУСЯТЬ ПРАЦЮВАТИ В КУХНЯХ.

НЬО ЙОРК (Нью Джерзі). — На якісь надзвичайні чуда в кухонній господарстві та праці при варенню харчів нема надії безпосередньо після війни і жінки мусять бути готові даліше прилашувати страви на давний лад — такий погляд висловили знавці найновіших винаходів на конференції промислових продавців з Нью Джерзі. Електрони можуть бути вжиті в розвитку радіо й телевізії, але вони ще не готові заступити працю дівчат у кухнях. Це можливе буде щойно за якийсь час по війні. Зате зовсім правдоподібним є вироб деяких частин убрання, зроблених з паперу на такий лад, як робиться полотно. Сила, яку ми дістаємо з повітря, а яку тепер вживається в радіо висильнях, ще не є дуже велика, на погляд знавців.

ПРИСПІШУЮТЬ ВИЗДОРОВЛЕННЯ ВОЯКІВ.

КЛІНТОН (Айова). — Медичні офіцери армії показували публиці ранених вояків, як вони бавилися з нем. скакалами через ливну, гімнастикувалися на дручках на шведський лад, бігали в перегонах і виконували інші рухи потрібні у воєнній службі. Вони виявили теж цілі лікування, яке прискішує выздоровлення вояків на кілька днів, а навіть і на кілька тижнів.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

Засади американської закордонної політики

ВАШИНГТОН. — У відповідь на довготривалу критику й заміти, начеб Злучені Держави не мали своєї закордонної політики, секретар стейту Кордел Год висловив на пресовій конференції аж 17 точок, на яких спирається справжня американська політика. У першу чергу треба виграти війну і для цієї мети направлені всі змагання уряду Америки. Для цієї цілі служать постанови конференції в Москві, Каїрі й Тегерані, а вони мають теж на цілі завести в міжнародній політиці засади свободи, рівності, справедливості, моральності й законності. Треба встановити міжнародно агенцію, щоб втримати мир, навіть силою. Секретар Год пригадав теж на Атлантийський Чартер, на підставі якого кожна держава, мала чи велика, дістає „більші за безпеку постійного миру, більшу нагоду до здійснення своїх аспірацій до свободи й матеріального поступу“.

При цій нагоді пригадав Год, що малі держави мають від себе обов'язок причинитися до поширення цих засад, які забезпечують їм добробут. — Замітне в промові Гола було те, що ніде не згадував про теперішні міжнародні події, як напр. про польську справу, фінську або ірландську.

АМЕРИКА ПЕРЕДАЛА АНГЛІЇ ЩЕ 38 КОРАБЛІВ

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції виявив секретар флоту Накс, що на підставі Ленд-Лізу Америка передала 38 воєнних кораблів малого калібру для вжитку Англії. Накс порівняв це передання кораблів до подібного передвоєнного акту і заявив, що Злучені Держави мають ще яких 50 кораблів „бейбі флат тап“ потрібні звичайні кораблі для перевозу літаків.

ТЕПЕР НЕМА ВЖЕ НЕВТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ

НЬО ЙОРК. — Бувший підсекретар стейту Соннер Велс пише дальшу синдикувану статтю, а в ній згадує про загрозу блокади Англії й Америки для Ірландії. Велс твердить, що давній поняття про нейтральність вже минули і, на ділі, тепер нема нейтральних держав у світі. Тих кілька малих держав, що не вступили до війни по стороні Альянтів, зробили це з кончиности, бо боялися наїзду і знищення збоку німеччини. Зрештою, напр. Португалія, лише з імені нейтральна, а в дійсності вона додержує давних умов із Англією. Тому й упертість Ірландії є безвиглядною й неоправданою.

Німці пересувають війська на окупування Мадярщини

БЕРН. — Німці пересунули на Мадярщину за останніх 36 годин великі військові сили, чим здушили там усіх спротив, якщо такий там був. Вони захопили всі ключеві позиції, чим усіх спротив просто унеможливили. Зв'язки між Будапештом і загралицею ще далі зірвали. Про Мадярщину можна дістати вістки тільки через Букарешт, з котрими телефонічне получення привернено наново в вівторок рано. Очевидці, що перекралися крізь німецькі патрулі в Семигороді, оповідають, що в краю панує повний хаос. Тільки тут і там віддали мадярських військ відмовлялися слухати німецьких приказів, даваних їм через створений німцями квісінгівський уряд, видав під Белою Імредом. Німці вважають ситуацію в Мадярщині досить поважною, коли вони докинули до Мадярщини на начальника операцій маршала фон Вайхса, котрий керував операціями проти югославських партизанів маршала Тіта. З німцями кооперує теж мадярський маршал Франц Сомбателі, котрий прийняв на себе обов'язок обороняти Карпати.

До Лондону доносять, що Гітлер кинув у Мадярщину на окупацію 100,000 вояків. Імреді, кажуть, приказав арештувати Гортія та почав нагілку на польських утікачів, жидів та лібералів. Німцям ставили опір тільки льояльні війська Гортія.

До Стокгольму доносено, що Гітлер поставив був Гортієви такі домагання: вся мадярська армія має бути вжита для війни проти Росії; Мадярщина має дістати квісінгівський уряд; Німеччина має дістати контролю залізниць, нафтових і харчових припасів; жидів маєється трактувати за ниренберзькими законами; польські бранці мають бути вислані до німецьких фабрик.

До Лондону приходять вісти, що серед мадярських жидів пішла пошесть себеубств.

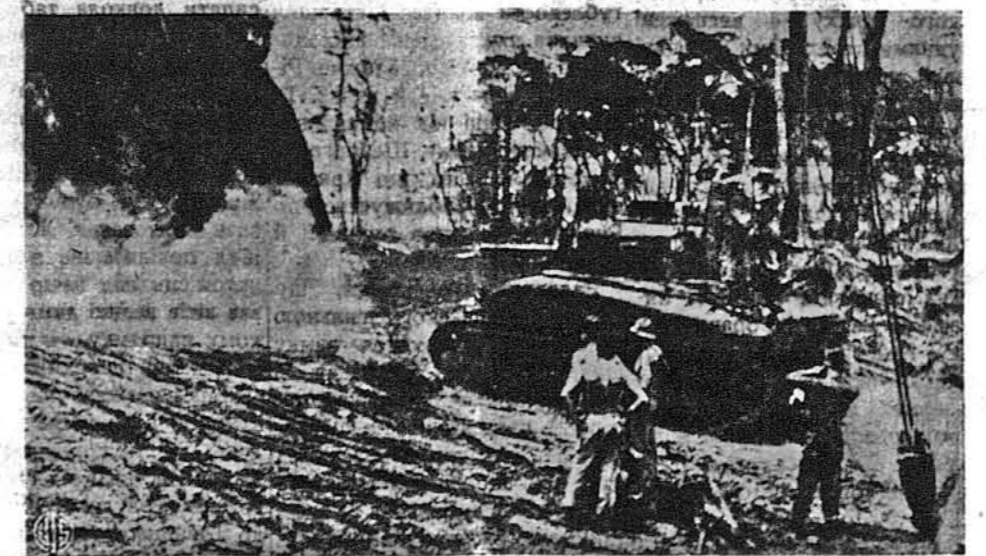
ФІНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ОФІЦІАЛЬНО ЗІРВАНІ

ЛОНДОН. — Фінляндія оповістила відкинення російської мирової пропозиції, а Москва незадовго потім склала на Фінляндію всю вину за евентуальні наслідки дальшої війни між Фінляндією й советами. Цим вважається фінсько-російські переговори зірвані безнадійно.

ВЕЛИКИЙ ВИБУХ ВЕЗУВІЯ

ЧЕРКОЛЯ (Італія). — Відомий вулкан Везувій почав сильний вилів лави (розтопленої скали). Лави вже зайла Сан Себастьяно й Массу ді Сомна та загрожує цьому містови (Черколі), що має 7,000 мешканців.

Опійкою над загроженіми мешканцями цих місцевостей занявся уряд альянтської військової адміністрації, ця чолі котрої стоїть тут Полеті, бувший заступник ньюйорського стейтвого губернатора. Американська армія завела для втікаючих перед лавою італійців полеві кухні. Число втікачів вносить досі вже 4,000 душ. Для них улаштовано в Неаполі табор втікачів, а два інші в сусідніх селах.

НОВИЙ СПОСІБ БУДОВИ ДОРІГ відкрив американські вояки. Під скалу, що стоїть „на дорозі“ новий дороз, підвезено повз, котрий віддає в скалу вистріл з 75-міліметрової гармати. В діру, пробиту кулею, закладають ладунки динаміту й висаджують його. Сцену знято десь на Паціфіку.

МАРИНАРІ ДОБУЛИ ЩЕ ОДИН ОСТРОВ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦІФІКУ. — Американські маринари заняли острів Емірав, що може бути знаменитою летунською й флотною базою, бо лежить коло 600 миль від недавно добутого Труку. Наперед літаки скинули на побережжя острова бомби та скропили японські позиції скорострільним огнем; потім висаджені на березі маринари без труду переломали здезорганізований ворожий опір. Наконєць маринари заняли ще й сусідній островець Еломусао.

Того самого дня, себто в вівторок, американські воєнні кораблі острілювали сильно ворожу твердиню на Новій Гвінеї, Кавієнг, що лежить 75 миль на полудневий схід від острова Еміраву. Острілювання тривало півчверта години. Японські набережні гармати почали спершу стріляти на американські воєнні кораблі, але ці їх вміть заставили замовкнути.

В операціях брали участь кружляки й нищителі, як також боеві кораблі. Операціями переводив під начальною кермою ген. МекАртура адмірал Галелі.

СУБМАРИНИ ЗАТОПИЛИ 22 ЯПОНСЬКІ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН. — За заподанням секретаря флоту Накса, американські субмарини ведуть без ульну завзяту боротьбу проти ворожих комунікаційних ліній на Паціфіку й Далекому Сході. Вони затопили недавно ще 22 японські кораблі, завдяки чому число японських кораблів, ушкоджених або затоплених від початку війни, вносить 646.

Бритійська адміралія подала цими днями, що британські кораблі на далеко-східних водах затопили 7 ворожих кораблів і ушкодили 3.

За припущенням американського департаменту флоту, затоплення всіх тих кораблів коштувало японців багато моряків.

КОЛИШНІ ІТАЛІЙСЬКІ СУБМАРИНИ НА НІМЕЦЬКІЙ СЛУЖБІ.

ЛОНДОН. — Бритійський уряд довідується, що субмарини, що колись належали до італійської флоту, тепер уживають німці для перевозу товарів через блоковані Алянтами води Японії. Зо субмарин знято торпедові рури й гармати, завдяки чому кожна субмарина може тепер перевезти коло 200 тон товару зо Сходу до Біскайського заливу. Британія не каже, які товари ці субмарини возять.

ГІНДУСИ В ЯПОНСЬКІЙ КАМПАНІЇ НА ІНДІЮ.

НЬО ДЕЛІ. — Японські війська з Бурми далі посуваються до границі Індії через долину Кабб. В японській армії є теж відділи так званої гіндуської національної армії, котрі рекрутував гіндуський англофоб Субгас Чандра Босе.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЖЕНЕ ДО ПРУТУ І НА ЛЬВІВ.

ЛОНДОН. — Червона армія робить завзяті зусилля, щоби чимскорше перерізати німцям останню стоячу їм до розпорядимості залізничну лінію з півночі на південь, себто залізницю з Черновець на Буковині, до Білців, у Басарабії. Червона армія находиться вже 28 миль від ріки Пруту, що була перед цією війною границею між Румунією й советським союзом.

„Червона Звізда“, орган червоної армії, каже, що полуднева битва вже виграна. Інші советські часописи пишуть, що найбільше захоплення серед військ червоної армії робить наступ на Львів. Один воєнний кореспондент щоденника „Ізвестія“ пише в донесенні під наголовком „По дорозі на Львів“: „Кілька днів тому я бачив при дорозі на перехрестю напис: „146 кілометрів до Львова“. Я тамля, як ми спочивали на тому місці підчас нашого відвороту літом 1941. року...“ Наступ у напрямі Львова добув за день для червоної армії 50 місцевостей, між ними Підкам'янь, важний залізничний узел і повітове місто у Львівщині.

БИТВА ЗА КАСІНО ЗНОВУ НА МЕРТВІЙ ТОЧЦІ.

НЕАПОЛЬ. — Німці дістали знову посилення під Касіном і далі держаться сильно довкола міста, як і в цілій долині Лірі, що веде до Риму. Вони навіть добули назад румовища готелю Континенталь.

ІТАЛІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ ПОМАГАЮТЬ.

САЛЕРНО (Італія). — Один італійський часопис, прихильний урядові Бадолія, подає, що італійські воєнні кораблі помагають ескортувати альянтські транспорти військ і воєнних матеріалів. Від створення уряду Бадолія ці кораблі ескортували 176 альянтських конвоїв, що мали разом 2,544 кораблі та 21 мільонів 318,000 тон містоти. Італійські кораблі перевели теж для Об'єднаних Держав 9,132 вояків.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМАНДОСИ РУХАЮТЬСЯ.

АЛЖІР. — Французьке радіо подало французький комунікат, що французькі командоси перевели в минулу неділю успішну операцію проти „одного острова між Корсикою й Італією“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Rated as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 20, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмений текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин переду появию числа, в котрім оголошує хочє мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Table with subscription rates: PEREDPLATA, SUBSCRIPTION RATES, One year, Six months, Three months, and Saturday's issue.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Коли вовк вовка з'їдає

Ледво чи могла доля придумати більше терпкого напитку для мадярських провідників, а особливо для того безфльотного адмірала й безкорольного регента Гортія, як заарештування його в головній квартирі його союзника, Гітлера, та рівночасну окупацію Мадярщини німецькою армією.

Хоча були ці німецькі посушення різкою відповіддю нацистичного уряду на заходи мадярського уряду вищопатися з війни, та всеж таки вже й те, що якраз Горті пробував відізяти свою полу від Гітлера, є замітною подією першої ваги з порядною дозою історичної науки.

Цей Горті єже властивий справдішній предтеча фашизму й нацизму. Якщо є яка різниця між фашизмом і нацизмом з одного боку, та мадярським тоталітаризмом, з другого, то хіба та, що мадярська диктатура це диктатура мадярської шляхетності, як фашизм і нацизм це по суті диктатура дрібної буржуазії. Поза те мадярська диктатура мала в собі все те, що в Італії розробив Мусоліні, а в Німеччині Гітлер. Там було й душення всякого демократичного пориву, і безмежна самоволя уряду, і поверховна політура безкрайного націоналізму.

Ця внутрішня зближеність мадярської диктатури до фашизму й нацизму була рівночасно її трагедією. Це передовсім завдяки цьому ідеологічному зближенню скочила Мадярщина на Гітлерівський віз. Якби не те, то Мадярщина певно була б більше надслухувала своїм протинімецьким настроєм, що все були в Мадярщині такими сильними, як протиросійські настрої в Польщі або протибритійські в Ірландії. Подобалася була Гортіюво гостро протибольшевицька лінія Гітлера, бож диктатура Гортія це була властиво країна реакція проти большевизму на Мадярщині. Горті був певний, що той доказаний цародій Гітлер потрапить раз на все прогнати хмари большевизму, які постійно привиджувалися мадярській шляхті ше від кєрвавих купелей, які їй справив був Бєла Кун.

Нині цей Горті бачить, що німецький віз, на котрий він скочив, аби поїхати на парад, іде не на парад, а просто в непролазну баюру. Ось у сусідній Румунії запанувала загальна поляка перед наступаючими військами червоної армії. Отже зо сходу насувається на Румунію й Мадярщину та сама хмара, яку випробований хмарник Гітлер мав навсе прогнати. Видалось Гортієви, що якби не Гітлер, то ця хмара може Мадярщину не грозила. Тому Горті й задумав покинути свого хмарника, хочби йому прийшлося й полу врізати. Та Гітлер старим звичаєм галапасів не допускається своєї жертви: він готов самого Гортія з лия землі стерти, як цього треба, аби себе рятувати. І так поки большевизм дійшов до границь Мадярщини, Гітлер уже ковтув Гортія, котрого він мав спасати від большевизму.

Американські поляки і оборона Польщі

В травні має відбутись в місті Бофало зїзд представників польських громад, парохій і організацій, на якому має бути виявлений один польсько-американський фронт у справі оборони Польщі. Рахують, що на цей зїзд прибуде до 5,000 представників, та що виберуть один провід і одну лінію, яка відповідатиме почуттям американських поляків.

Вступом до цієї польської маніфестації треба вважати зїзд польських організацій на Сході, що недавно відбувся в Нью Йорку, а тепер видав відозву, що її поміщено, між іншим, на цїлій сторінці польської газети "Нови Свєят" з 21. березня б. р. У тій відозві, підписаній польськими представниками з східних степів, кажесть, що американські поляки мусять розпочати безпощадну боротьбу за те, щоби були здійснені принципи Атлантицького Чартеру, себто цього документу, що "нарівні з Декларацією Незалежності Злучених Держав є виразом основних ідей американської демократії". Далі взиваєтьсь американських поляків до боротьби за "свободу, право і справедливість в міжнародному життю".

Заразом вивіняється, як мають виглядати ось ті ідеали в практичнім приміненню. Отже в очах американських поляків першою умовиною переменою згаданих ідеалів буде "відбудова Польської Держави в ненарушених границях". Ось для таких то цілей скликають вони Конгрес Польської Іміграції в Америці, що то має відбутись в місяці травні, в Бофало, Нью Йорк, як уже сказано.

У тому самому числі газети "Нови Свєят" є ще вступна стаття п. н. "Потвора, яка вимагає протесту". Це тут про ті "інформації" про польських біженців в Ірані, що їх передав минулої неділі Нью Йорк Таймс від свого кореспондента в Мєкєві, а які кидать дуже погане світло на поляків, очевидно, якщо були б правдиві. Польський наїд, як це розуміє "Нови Свєят", представлений в тих інформаціях, як наїд злюдиб" і т. п. Ось та подія буде ще окремою притогою до великої польсько-американської протестаційної акції в обороні Польщі, а проти Росії, чи там Советів.

Чи такі нічого несліди навчались? Не є нашим завданням, ні заміром, вчити американських поляків, що й як їм треба робити і як поступати в їхньому

визвольну війну як "більшевицьку", бо такою представляла Аліянтам Українську Галицьку Армію... Завдяки ось такій пропаганді Польща дістала дозвіл "очищувати" українські землі від большевиків, що означувало в дійсності загарбування українських земель і нищення відродженої демократичної Української Держави. В усьому тому помагали польським політикам у старому краю — американські поляки. Бо ще й свого вожака вислали з Америки помагати добивати Українську Державу, щоб доконче Львів, Тернопіль, Рівне, Володимир Волинський, чи Луцьк остали в руках Польщі.

Своєю пропагандою помагали поляки очернювати український визвольний рух, зокрема визвольну акцію Західно-Української Народної Республіки і її законного уряду з президентом д-ром Евгеном Петрушевичем. Польський уряд відмовляючи голодомому Відневи картонель, примушував австрійський уряд відмовити українському урядови д-ра Петрушевича притулку в Австрії, в Відні, а як той західно-український уряд перенісся до Праги, то й звідтам повели натиск на чеський уряд, щоб і той вивів українському урядови місце азилу, що вкінці довело до цього, що д-р Петрушевич мусів перенестись, чи втікати, до Берліна...

А тепер ми свідками, що й польський уряд знайшовся на вигнанню і має нагоду пізнати, яка то доля бути на вигнанню і на чужій ласці, хоч є велика різниця, бо поляки мають декілька мільонів доларів до диспозиції, а український уряд не мав навіть соток доларів крім того, що вижебрал у своїх братів за морем...

З цього виходило, що якраз Вища Сила неначе довела тепер до українсько-польського вирівнання... Виходило, що для якоїсь науки дала судьба по голові раз одному, а раз другому, а потім рівночасно обидвом!

Це з тими народами в Європі. А шож у такому положенню нам робити в Америці! Нам, американцям, українському й польському походження? На потребу зрозуміння цієї трагедії вказувала українська преса не раз, і не десять разів. І завжди без успіху. Бо хоч тут і там піднесеться у польській пресі якийсь здоровий голос про польсько-українське зближення, то є він білим крулком і голосом без усякого впливу і значіння на політику польського уряду; як теж, що сумніше, і на польсько-американське громадянство. А доказом цього може бути і та ак-

Модернізування американського фермерства

Мешканці міст творять тепер більшість населення Злучених Держав і тому в газетах більше вісток про життя міст ніж про життя фермерів. Крім цього промисловий Схід Америки має перевагу над фермерським Заходом і тому Схід надає тон усьому американському життю. Це відбивається теж і на тих мешканцях Злучених Держав, що щойно недавно стали американцями, тобто цих, що ще носять на собі признаки недавньої іміграції. До таких недавніх американців треба зарахувати й українську громаду, яка в своїй більшості живе в стейтах промислового Сходу й тому інтересується більше міським життям.

У міжчасі життя, такби сказати сільське, отже фермерське, збільшує теж свої вимоги і воно перебуває теж свою переміну, відповідно до потреб і настроїв часу. Найновіші винаходи техніки й науки мусять відбитися теж на життю фермера і він мусить до нього принорюватися, як от принорювався до вживання різнорічних машин, до модерного отоплювання мешкань та до вживання авта на місце колишнього фермерського однокінного візка, ославленої "боги".

Модерні будинки підставою поступу в фермерстві.

Назагал фермерські доми й господарські забудовання носять на собі признаки часу. Десь перед 50 роками придумано окремі будівельні стіль для фермерів і він втримався аж до часу, коли нагло почали появлятися нові технічні уліпшення в небувалій кількості. Крім цього будинки теж почали вказувати признаки старости, отже підприємства, які займаються будовою

будинків, як тепер задумують вести американські поляки за старі границі Польщі, мішаючи це ше, як на глум з обороною американської демократії. Це вже щось таке абсурдне, що навіть зрозуміти не можна, щоб ше навіть нині не знайшовся хтось поважніший між поляками і не отворив їм очей, що в теперішніх часах премо трагічно й смішно так ставити справи. Як можна говорити про старі границі Польщі й про американські демократичні ідеали, про право й справедливість. Це вже чиста комедія. І з такою комедією хочуть поляки воювати, як вони кажуть, з "московською потворою"? Кожго тоді думає Польща мати по своїм боці?

фермерських будинків, почали приготувати кампанію за масову перебудову фермерських будинків, згідно з поступом часу.

Щоб такий план скласти в цілості, треба було перевести перегляд чи не всіх фермерських будівель. При перегляді виявилось, що безпосередно перед вибухом війни, отже три роки тому, 82% фермерських домів не мали води з автоматичних керниць чи водопродів, 89% домів не мали внутрішнього монтування ("пломберства"), а 69% не мали ще електричного світла. Все те, на підставі твердженнь знавців, спричинило теж пониження продукції, тому фермерство не оплучувалося.

Таке твердження, що будинки можуть причинитися до збільшення фермерської продукції, а з тим і до фермерського доходу, виглядає дивне, а всетаки знавці доводять, що змодернізування фермерських будинків збільшить продукцію фарм на одну третину.

Перебудова фермерських будинків велитенський бізнес.

Переміна воєнного життя на мирове спонукує підприємців та державних мужів до застанови, як придбати нації свіжих занять. Змодернізування фермерських будинків та фермерського життя якраз надається до цього, щоб при її допомозі побільшити на великі розміри кількість варстатів праці. Отже тому підприємці розбудови фарм, організовані в Раді втворців ("Продюсерс Кавінсил"), підготували вже привільний обрахунок видатків на змодернізування фарм. Вони нараховують в Америці шість мільонів фарм а на кожній фармі перебудувати один новий будинок. У такій праці стануть їм до помочи різнорічний факультет університету Вісканзин відтак технологі а далше й виробники нових машин. Вони приходять до висновку що вже тепер, у часі війни, треба буде видати на втримання старих будинків і їх перебудову не менше як 350 мільонів доларів в одному лише році. Колиж скінчиться війна, всеодно коли, треба буде через 5 літ видавати на модернізування фермерства по 1,365 мільонів, починаючи від 12. місяця від її закінчення. Разом, як нараховують, треба буде видати на модернізацію фермерських будинків від 10 до 15 біліонів доларів. Ці цифри можуть змінитися під впливом ціни матеріялів і робітників, але в основі вони виглядають на правдоподібні. Бо в минулому, тобто 1943 р., видано на втримання згаданих 6,000,000 фарм аж \$300,000,000, а це теж поважна сума гроша.

Зразок модернізації. У 20 повітах в стейті Міаурі деревів перегляд потреб фермерських будинків Зинк Інституту, який займається продукцією бляхи. На підставі обрахунків цього інституту виявляється, що майже кожна фарма мусітиме видати на праву будинків по \$250, щоб додати до будинків потрібні уліпшення для переховування фермерських продуктів ("стореждж"), для поправив стоділ, дахів, фундаменти і ін. частин. Виявляється при тім, що 73% будинків потребують негайної направи, а 14% будинків знаходяться в такому стані, що загалом не дадуть вже направити, отже мусять бути поставлені нові будинки. Крім цього перегляд виказує, що в нормальних часах фермерські будинки погіршуються на 4%, отже на їх поправу треба кожного року великих витрат.

Кліи мова про зарібки при (Докінчення на сторони 3-тій)

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Всеж козацтво не встигло захопити всіх драгонів. З десятків їх позакочувалося в сіно по хлівах і клунах ще в початку бою і як тільки козацькі полки залишили Холмець — утікали до Дніпра. Ще того дня добралася вони до табору литовської армії під Лоевом і принесли князеві-гетьманови страшну вістку про розгром корпусу у Холмі. А козацька кінна армія зїзд Холмія знов запалася у ліси й багництва. Через річки й травовини простувала ше на південь, назустріч невідомому... Гатила багництва, прорубувала просіки у вікових лісах, встеляла дно мулистих річок рухомими загатами, повільно, но, але вперто все зближаючи до ворога. Вечері другого дня, 30. липня, обійшлася до ворога. Вечері другого дня, 30. липня, обійшлася до ворога. Вечері другого дня, 30. липня, обійшлася до ворога.

На випадок непередвидженого виявлення литвинами козацьких сил — кінна армія атакує ворога негайно. Полковник Подобайло розпічне переправу, зачувши відгомін початого бою, частинною полку, а друга частина Чернігівського полку звяже боєм німецькі піші полки над Сожею. Виставивши чати під самий литовський табір і від Брагинського шляху — виснажені трудними переходами козацькі полки відпочивали де кому довелось. Не відпочивала старшина, зажурена надходячими грізними подіями. Добачувала тисячі перешкод успіху задуманого завдання. А наказаний гетьман з невеликим оточенням вийав у дочі на огляд становищ головної литовської сили, підобрався під саму Лойвку, ясно бачив світлені залепаними стогамі сіна литовські чати перед табором, розрізнявав поодинокі обличчя. Вернувся на свитанку, та відпочити не стало вже су... XVI. Втікачі з Бабиці, з поручником Павшою на чолі, нагнали

страху не одному тільки воїнству під Лоевом; потерпали німецькі полковники, достойники великого князівства, не знав, що почати самий князь Януш Радзивил. Наступ на позиції полковника Подобайла відкинуто так несподівано і нагально, що не встигли воляки підобрати залишеної у попередніх боях на козацькому березі зброї. У загальній розгубленості воїнства і старшин виникала навіть думка відходити всіми підкамп ближче Річчи. Вагався вже й князь. Та прибули гінці від команданта Річчицького замку, Шварцгофа, з повідомленням, що Кричевський швидко зближується до Річчи, а можливо оміне її й руйнить у Литву. Радзивил був певний, що козакам бороненого сильною залогою Річчицького замку, швидко здобути не вдасться. Наступ на Річчию вважав мавневром частини козацької армії, але головних козацьких сил він сподівався тільки з півдня — від Брагина. Тогож таки дня вислано два корпуси кінноти у Річчию й Холмець, а корпус Коморовського на поміч Смольському у Бра-

гин. Німецькі полки вислано над Сож, за Дніпро, проти Чернігівського полку. Другого дня рано прилетіли гінці від Шварцгофа з відомостями, що ворог жеңе таки на Річчию. Увесь день 26. липня проминув у нарадах, але стану однаково ті наради не поліпили. Вирішено скріплювати табір і чекати ворога на місці. Челядь і піхота почала сипати довкола табору вали. Одинокую греблю через Лойвку обсаджено сильним відділом піхоти. Кінні хоругви розіслали у всі сторони ворога розшукувати, але даремно: змучені відділи вернулись не знайшовши хоч будь яких признаків по козаках. Ждали дальших повідомлень з Річчи, а натомість над вечір побачили зза лісів великі дими у річчицькому напрямку, — то Шварцгоф палав передмістя. Даремно ждав князь вісток з Річчи ніч і увесь наступний день, 27. липня. — Не було жадної вістки і від Павловського, не вернули стежі, вислані до Шварцгофа з головної армії. День 28. липня проминув у спішному скріплюванні табору з південної й західної

сторони. Князь все ше сподівався козацької атаки від Брагина. Під південь, 29. липня, з Холмія прибіг перестрашений драгон і жахом розповів, що Холмецький корпус козаками знищений, а командант у полоні. Згодом прибуло ще кількох недовитків і те знізання ствердили, Литовську армію охопив жах. Ворога сподівалися з півдня, а він зявився з півночі, у віддалі трьох-чотирьох годинного, повільного навіть маршу. Не одна година проминула, поки недовитки добили з Холмія до Лоева і ворог міг бути вже десь зовсім недалеко, кожної хвилі виткнутися з лісів за Лоевом. Князь, як стій, вислав дві кінні хоругви Ходецкого і Ловинецкого у північному напрямку. Південно-західно сторуку табору залишено скріплювати. Всі зусилля звернено на скріплення північного боку. (Дальше буде).

Допис з Москви про поведінку поляків в Тегерані

Джеймс Алдрідж, кореспондент пресової служби Норт Америкен Нюзпейперс Елленс, прислав до американських газет на днях спізнену допис з Москви про поведінку поляків в Ірані, але відповідальність за новинки приписує совєтському уряду.

„Москалі може й нічого нового не додають до цього, що вже знає про Польщу” — пише кореспондент — „але я самий маю деякі новинки, котрі я пробував пустити в світ, але не хотіли їх поширювати, бо Альянти признавали польський уряд.”

„Ці факти відносяться до 130,000 поляків, що видісталися із совєтської Росії й тепер розпорозилися по Африці й по Середньому Сході. Але новинки, саме тепер подані, відносяться ще до часу, як всі поляки були в Тегерані (у Персії, чи там в Ірані). Поляки мали великий табір недалеко Тегерану, побудований британською армією. Там вони спинилися, заки поїхали далі до Кенії в Африці або на Середній Схід. Польськими справами в Тегерані завідували вибрані польські офіцери й багати польські дами, які не жили в самому таборі, але в найліпших мешканнях та готелях у місті. Бритійським представником, що опікувався поляками, був полковник Александер Рос, а представником американського Червоного Хреста був А. МакДоналд. Це були єдині щирі люди, яких я знав, що були в звязку з польським урядом.”

Продавали вбрання з допомогових фондів.

„Ось тут список деяких надужит, яких допускалися поляки, а які дійшли до мого відомки в Тегерані: Польський уряд лістав тисячі уніформів для воєнків та цивілів. Поляки продавали багато цих уніформів на вітвертм ринку. Іх можна було купувати за стовіс, накупичених на тегеранських базарах. Таксамо коци на ліжка, що іх дістали поляки даром, можна було легко купити на торговницях.”

„Польський табір був поділений на суспільні класи. Вища класа чулася в доброті, а нижча відповідно до своєї нижчости. Жидів відділено в окремі баракки. Управа табору поступала на тоталітарний лад і треба було сліпо слухати управи. Безупинно йшла агітація проти Росії. Всі відповідали про нечувані відносини в Советах, але не могли цього доказати. Найгірше нарікали панянки із середньої класи. Вони розповідали, що їм казали йти в ліс рубати дрова, але не згадували, що це була праця для втримання табору. Таксамо нарікали на недостачу хліба, але не згадували, що таксамо харчувалося ціле населення Советів.”

Поляки не хотіли поділитися хлібом.

„Раз польські вибранці, що опікувалися табором, виїхали 60 миль на прогулку на відкритті польського кабарету.”

(Допинчення зо сторони 2-гої)

таких плянах, треба все мати на увазі, що будова будинку починається з ліса та з каміньолуму; по дорозі йдуть роботи в фабриках, робітнях, складах дерева і аж оконечно будинок викінчується на самій фармі. Значить перебудова й модернізація фармів дасть заробіток людям не лише на фармах, але й усюди, де лише знаходиться матеріал, який буде придатний на будову, розбудову чи на уліпшення будинку. У такий спосіб будуть заняті міські робітники на рівні з фармерськими й добробут одних впливатиме на добробут других.

хоч тоді не можна було дістати автомобілів та троків для доставки харчів до Тегерану і місто голодувало. Бритійський та американський представник протестували проти цього, але поляки не лише не послухали їх протесту, а ще, наче на сміх, запросили їх до участі в прогульці. Коли в Тегерані раз нестало на тиждень хліба, поляки не хотіли пристати на чорний хліб, лише домагалися білого хліба. Коли в Тегерані вибухли голодові заворушення, американський представник просив поляків, щоб вони відступили частину дарованої їм муки для голодних. На це поляки дали відмовну відповідь і поставили ще сильнішу варту коло магазинів. Таксамо не хотіли дати поляки іранцям споршкованого молака, коли іранські діти гинули з нужди, а поляки мали цілі тони того порошку й інших припасів, дарованих американцями. Коли 300 жидівських дітей призначено на поселення в Палестині, поляки бунтували арабів, щоб не дозволити їм переїхати в Палестину і треба було перевозити цих живих аж окружною дорогою 3 тижні простою дорогою.

„Внаслідок таких відносин зрезигнував один, а потім і другий представник Американського Червоного Хреста, але це не дійшло до прилюдного відома в Америці, бо кожен знав, що поляки мають велику силу в Вашингтоні і це не буде оголошено. Багато американців тоді казали, що шкода навіть пробувати писати правду про поляків, а тоді я цьому ще не вірив.” — кінчить кореспондент.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Американський Червоний Хрест з нагоди ювілейного концерту У. Н. Союзу, що відбудеться в Карнегі Гол, в Ню Йорку, в неділю, 5. березня 1944. р., зложили:

\$300 Український Народний Союз; по \$5: М. Мурашко, Д. Галичак, д-р Л. Мишуга, Е. Рогач, С. Ковбасюк, К. Редько, Р. Оленіцький; по \$2: О. Ревюк, д-р А. Т. Кібієв, П. Врубель, К. П. Стасюк, М. Бабінець, громадани Гелеті, гр-ни Корниш, гр-ни Панчак, А. Андрусюк, Е. Дульск, П. Палажик, П. Москвич, Л. Дієв, В. Цісок, А. Палом, Л. Тимох, М. Макаруч.

По \$1: Н. Майка, І. Сидор, гр-ка Рибка, М. Фішер, Я. Чорник, І. Гулев, П. Мелень, Т. Рак, С. Трач, А. Сухав, А. Тимі, П. Варіянка, Г. Заборський, С. Кіпей, І. Геба, С. Слободян, Я. Карес, М. Охницький, П. Дуда, А. Сорока, І. Манара, В. Глют, М. Гаврилик, С. Сорока, Г. Слободян, О. Іваско, С. Лука, Д. Шугай, В. Фішер, В. Варіянка, М. Капачко, Г. Марків, гр-ни Петренки, А. Микитка, В. Виницький, М. Фігурський, К. Вереска, А. Виницька, Т. Чорний, Ф. Юрків, М. Василук, С. Гаврилко, Шаповал, П. Авраменко, М. Маєтич, Б. Секретій, В. Дринич, А. Лупишак, С. Шипка, М. Припхан, Д. Литви, А. Мудровський, С. Ковальчук, К. Пан, М. Алтон, С. Демидчук, П. Кей, М. Кошниця, П. Пан, П. Лазорко, М. Холити, І. Гузар, К. Кресків, П. Гальчинши, гр-ка Сталік, І. О. Кучмак, А. Дуляк, Д. Шагал, І. Манзік, К. Дрозовська, С. Мікес, І. П. Свистунова, П. Магала, А. Нечай, Н. Ружбицький, І. Сталік, П. Гузар, С. Кузлик, Г. Припхан, М. Патолич, А. Шагай, І. Кресків, А. Конопій, Ярич, П. Самборський, І. Гузало, Р. Слободян, О. Савич, Р. Федискер, М. Обухівський, І. Калівський, Г. Кіт, К. Хандога, М. Баглай, М. Сорока, А. Микитка, Ю. Павчак, Р. Припхан, М. Соломка, М. Кравчук, М. Трипчак, С. Назар, М. Стахур, В. Мадай, Н. Гарасимчук, В. Юрків, Т. Давидів, М. Климишин, А. Припхан, Т. Марунчак, М. Панько, Р. Смух, Е. Дмитрів, М. Тарнавський, М. Табачук, М. Климишин, В. Белей, В. Діанк, В. Зибзкевич, Г. Лемкович, А. Табачка, І. Дубик, Е. Парницький, Н. Кефор, П. Я. Т. Барыла, А. Яловєга, С. Варницька, П. Гіса, М. Ольницький, А. Бучак, П. Бареш, П. Бенос, І. Єдлицький, Г. Панькевич, П. Навєга, М. Кий, М. Крижень, П. Вицький, В. Гадузі, Т. Шипкула, Г. Зепко, Ю. Бадузі, Т. Шипкула, М. Гіесе, І. Стецьмащук, М. І. А. Мадійши, А. Гоньк, П. Парницький, В. Стасик, Д. Скілько, С. Гаушко, В. Турузів, П. Заволок, М. Болнар, Л. Компін, П. Теслюк, А. Паканік, Л. Сиктор, П. Ціпка, М. Бродия, Г. Матусечко, Л. Кірвал, В. Станьошицький, А.

3 України через Червоний Хрест

„Дорога жінко і діти! Чи живі, здорові і де ви тепер? Рісиф і я маємося добре, працюємо. Дуже журимося за вас, Павло”. Таку вістку до своєї родини в окупованій Україні писав на початку 1943 року, через Червоний Хрест, один український воєнний фабриці.

Минав місяць за місяцем, а відповіді не було. І ось коли Павло і його брат Йосиф почали втрачати надію щось довідатися за свою родину, представник Американського Червоного Хреста приніс їм довго-ждану відповідь. Вона була написана на зворотнім боці того самого листка, що їм писав Павло. Він пізнав письмо одної зі своїх дочок. Вона писала: „Хоч ми втратили все, самі живі і здорові. Завше думаємо за Вас та вуйка Оспіа. Цілуємо вас обох”.

Яких 2,000 особистих, родинних повідомлень, подібних до вищезгаданого, перейшло через Американський Червоний Хрест за 1943 рік від рідних та приятелів в Злучених Державах до своїх близьких в окупованих частинах Росії і України. Зогляду на сучасні умови, багато листів залишилось без відповіді. Звичайно, до неокупованої Росії і України можна посилати листи зі Злучених Держав звичайною поштою чи телеграфом і в тойже спосіб можна діставати звідси.

Ті листи, що посилаються через Червоний Хрест мають бути короткі. Червоний Хрест обмежує їх обсяг до 25 слів. Прочі, хоч і короткі, дають втіху і задоволення родинам та приятелям, що зогляду на воєнні умови не мають іншого способу дати про себе знати.

Хоч в листах говориться тільки про особисті справи, проте в них часто відбиваються умови і зміни, що принесла з собою війна. Для деякого ці вістки за моря приносять смуток: хтось сидить в концентраційнім таборі, хтось помер, у когось хату зруйновано. Багато осіб неможливо віднайти. Для других вістки бувають більш світлими. Трапляються привітання з днем народження, чи з іншими святами. Пишуть про женячку, уродини. Ба навіть сумні вістки переплітаються ласкою, підбадьоренням. Наприклад: „Думками ми все з тобою. Не хвилюйся. Ми не падемо на душі. Надіємось на зустріч по війні”. Одна жінка писала: „Надія побачити тебе знову додає мені відваги”.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Ф. П., Стейтен Айленд, Н. Й. — Не тільки від Вас, але й від многих інших наших читачів дістаємо листи з повідомленням, що „Свобода” правильно не доходить, та що пропадають деякі числа. З нашого боку вини нема. Тому треба повірити на пошту. Так є, що пошта не має через війну відповідного числа витренованих робітників, а це відбивається теж і на доставі часописів. Цікаво нам почути, що читають „Свободу” теж і люда не-українського походження, та що, як пишете, дехто з них каже, що вона подає їм часто інтересніші річи як їх власні газети.

Олексів, М. Телпій, Ф. Черницький, М. Пелехач, М. Манзік, В. Кушнір. Дрібні, або без імені на конвертках складені жертви \$234, разом ціла збірка на ювілейнім концерті принесла \$775.

НОВА ОФЕНЗИВА ПРОТИ ТІТА.

ЛОНДОН. — Маршал Вайкс, командант німецьких військ на Балкані, кинув нову офензиву проти партизанів Тіта в східній Босні.

Партизани вбили понад 500 німців, в боях здовж югославсько-італійської границі, через котру німці пробують вдертися в Сербію зо заходу. Війська маршала Тіта стрінулися при вступленню на сербську територію з військами німецькими, хорватськими й сербськими. Партизани знищили кілька залізничних поїздів повних німецьких військ.

НАЦИСТИ ГРОЗЯТЬ НОРВЕГІЇ ЗНИЩЕННЯМ

СТОКГОЛЬМ, Швеція. (ОНА) — Контрольований німцями норвезький щоденник в східно-південній частині краю, „Сарпсборг Дагбляд”, грозить в передовій статті, що якби німці мали з Норвегії вибиратися, то повернуть все горікоренем, так, як зробили в Україні і в Італії. Редактор запитав на норвезький нарід, і то тому, що як ініціатива війни перейшла в руки Об'єднаних Держав, то норвезькі радо вітають кожну альянтську перемогу. Тишуться, що Совети гонять німців на захід і радють, що американські авіатори бомбардують німецькі міста.

Розуміється, що німецькі окупанти цього не люблять. Вони іритуються як бачуть, що норвезький нарід хотів би їх позбутися. Тому власне казали своему норвезькому поличачеві, Ларсу Ерландсену, написати статтю, в якій говориться ясно і недвозначно, що як німці будуть опускати край, то камінь на камінь не оставиться. Мовляв — не тіштеся, норвезькі, альянтськими перемогами, бо відходячи, „ми не скажемо вам „Авф Відерзеен” і спокійно відідемо з вашої країни, а зробимо те саме, що

КОНГРЕС ДЛЯ ОБОРОНИ ПОЛЬЩІ.

В другій половині місяця травня відбудеться в місті Болофал Конгрес Американської Польонії. ПАТ подає, що щодо цього вже наступила згода допомогових організацій, дувінництва та польської преси. На тому конгресі сподіються коло п'ять тисяч делегатів від громад, парохій, організацій і преси. На видатки скликання конгресу вже зложено \$6,000. Головне завдання конгресу, як оголошується, є прийти з допомогою „демократичній Польщі; що її представляє уряд в Лондоні”, як теж створити центральну організацію „для оборони інтересів Американської Польонії на різних відтинках”. Конгрес буде боронити Чотирьох Свобід і Атлантийської Карти, домагаючись їх примінення до Польщі. І буде теж „величезною маніфестацією в користь Польщі”. Таке заповідають американські поляки.

ПАРТИЗАНИ ТІТА ОДНІ ПРОТИ НІМЦІВ, ДРУГІ ПРОТИ МІХАЙЛОВИЧА.

зробила наша армія в Італії в Україні”. „Якби німці мали програти війну”, пише далі газета, „то вони не оставлять в порядку ні норвезького промислу, ні залізницю. Якби Алянтам вдалося вигнати німців з окупованих ними країв, то Англія, Америка і Совети — застануть там руїну”.

ЛОНДОН. — Югославські партизани під маршалом Тітом заатакували німецькі моторизовані відділи, що під ескортою 50 повізів посувалися з Югославії до Мадярщини на поміч німецької окупації Мадярщини. Друга дивізія цих партизанів розбила відділ німців коло Рудо-Прібою, а коло Рудніка бригаду четників Міхайловича.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

УВАГА! ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.І УВАГА!

СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ І ХОРУ ім. ЛИСЕНКА в ДЖЕРЗІ СІТІ

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в честь ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В НЕДІЛЮ, 26. БЕРЕЗНЯ (MARCH 26, 1944) В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ 181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Початок у годині 4:30 пополудні. У святочню програму входять: Вступне слово Впр. о. Володимира Лотовича, місцевого пароха; продукції мішаного хору ім. Лисенка під управою дїрїгента Василя Гелі і шкільної дїтвори, підготованої Впр. Сестрами Вчительками; музичні частини п-ни Люби Ковальської і Меланії Мільянович, при аккомпаніменті п-ни Ольги Дмитрів. Деклямація з Кобзаря п. Микола Петришин. Святочний реферат виголосить п. д-р Л. Мишуга. По англійськи відпоручник А. Ч. Хреста адв. Марцель Вагнер. Вступ на концерт вільний, та просимо про добровільні жертви на Американський Червоний Хрест. Усіх українців і українок з Джерзі Сіті просимо до численної участі точно на проголошену годину. — Komitet.

УВАГА! ЙОНКЕРС, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ГР.-КАТ. ПАРОХІЯ СВ. МИХАІЛА

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

В НЕДІЛЮ, 26. БЕРЕЗНЯ (MARCH 26, 1944) В ГАЛІ ЦЕРКОВНІ CHESTNUT STREET and RIVERVIEW PLACE

Початок у годині 5. пополудні. Вступ вільний. Святочню промову виголосить о. Б. Олесь, а по англійськи відпоручник Червоного Хреста. Хор „Боян” і хор діточий під управою п. М. Фатюна.

Увага! Бруклін, Ню Йорк і околиця! Увага!

ЗАХОДОМ ТЕАТРАЛЬНОГО ГУРТКА ПРИ УКР. НАЦ. ДОМІ В БРУКЛІНІ відіграється драма зо співами в 5-ох діях, Тогобочного

„ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА”

В НЕДІЛЮ, 26. БЕРЕЗНЯ (MARCH 26, 1944) В UKRAINIAN NATIONAL HOME 216-218 GRAND ST., Corner Driggs Ave., BROOKLYN, E. Y.

Початок у годині 5-тій пополудні. Вступ з податком 65 центів. В ролях виступлять: Сара—М. Осалчук, Приська—А. Сосницька, Лейба—С. Атаманець, Стефан—Ф. Котвич, Кудина—А. Палацка, Оршица—М. Черник, Хведоська—М. Бішко, Марина—С. Тараска, Пана—І. Малик, Тарас—П. Яцишин, Муся—І. Бішок, Режісер: М. Іванів. При піані: Оля Слободян.

Шановні Громадяни! Український Національний Дім в Брукліні запрошує Вас всіх на займаючу драму Жидівка Вихрестка, що буде відіграна найкращими артистичними силами, а дохід призначений на його потреби. Заряд Укр. Нац. Дому.

СТЕПАН АТАМАНЕЦЬ виступить в ролі „Лейба”.

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

(UKRAINIAN CIVIC CENTER) 831 ДЖЕЗЕФ ЕВЕНЮ, РАЧЕСТЕР, Н. Й.

відбудеться

КОНЦЕРТ

відомої солістки ОЛЬГИ ЛЕПКОВОЇ, з ню йорку

В СУБОТУ, 25. БЕРЕЗНЯ (MARCH 25, 1944) В ГОДИНІ 8-МІЙ ВЕЧЕРОМ. — ВСТУП 60 ц.

На цей концерт запрошуємо українців і українок, Товариства і Братства з Рачестер і з околиці, численно прийти. Почуєте артистичний спів Ольги Лепкової, котра буде співати перший раз у Рачестерській громаді.

Хто не прийде на цей концерт, то певно пожалує, бо хто знає, чим буде друга така нагода! Комітет У. Н. Дому.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Bergen 4-0237—Bryant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need State- ment of Availability. If transfer- ing to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Праця для Мушин

Праця для Мушин

ФАБРИКА ФАРБ І ПОКОСТ ПОТРЕБУЄ МУЖЧИН. Досвіду не ви- магає. Ми вишколимо вас. Виплачуємо посліди звільнення від праці. H. V. WALKER CO., 714 DIVISION STREET, ELIZABETH, N. J.

Праця для Мушин і Жінок

ОПЕРЕЙТОК на машинах до шиття. Приємне оточення і години. Васиник українців. KING FASHIONABLE BELT CO. 25 West 36th St., New York, N. Y.

ХЛОПЦІ АБО ДІВЧАТ до легкої фабрики роботи. Приємне оточення і години. KING FASHIONABLE BELT CO. 25 West 36th St., New York, N. Y.

STATE OF NEW JERSEY

РОБІТНИКІВ ДО ХІМІЧНОЇ ФАБРИКИ Робота в нутрі фабрики 48 годин і овертайм ЗНАМЕНИТА ПЛАТНЯ ПОВОЄННА БУДУЧІСТЬ Сущні робітники мусять мати посвідку звільнення

ARVEY CORP. 300 COMMUNIPAW AVE. JERSEY CITY

ПОТРІБНО ДІВЧИНИ з навиком до механіки, вчитися опе- рувати легку машину в фабриці лі- карств. Досвіду не вимагається. До- брі платні. Легка в постійній праці. Заробляти в часі науки. Становити в будучині. 51.

GLENE PHARMACAL 110 Obegger Highway, Hoboken, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖІНОК, молодих, що мешкають в околиці Петерсону, Н. Дж., вчитися фази ви- гладжувати пісковим папером файли. Досвіду не вимагається. Голосіться до SMOKING PIPES INC., 36 Morton St., Paterson, N. J.

РОДИНА, що складається з двох дорослих людей, потребує ДІВЧИНИ до домашньої роботи. Станя, вигідний зім, вдово- лююча зарплата. Телефонуйте між 6 і 8. вечером. 56- UNION 7-1284.

РУМУНИ ВТІКАЮТЬ, З БУКОВИНИ

БЕРН, Швайцарія (ОНА) — З Будапешту повідомляють, що румунське населення в Бу- ковині, а головню румунські державні урядовці, масово вті- кають до правдивої Румунії. Військова команда в Чернів- цях оголосила, що як румун- ський урядовець або міліційний охоронець служб без поперед- нього повідомлення влади, то, коли його зловлять, буде по- ставлений перед польовий суд. Комісар поліції в Чернівцях видав приказ арештувати всіх підозрілих людей, чужинців і румунських громадян, які, ба- жаючи втіти з міста, обляга- ють залізничу станцію і галь- мують військовий рух. Кож- ний, хто хоче опустити місто, мусять мати на це дозвіл і пе- чатку поліції.

Поверх 35,000,000 чоловіків, жінок, дітей в 30 країнах скор- истали з допомоги, що була післана через Американський Червоний Хрест та Комітет Ін- тернаціонального Червоного Хреста. Поможіть втримати цю працю! Жертуйте на Военний Фонд Червоного Хреста на 1944 рік!

Що писала "Свобода" тому 30 років?

12 березня 1914.

ПРИВІТИ НА СВЯТІ ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

На торжественні свята з нагоди 100-літніх роковин народни Тараса Шевченка у Львові в дні 9 і 10. березня вислано з Америки такі привіти: „Поклін від аме- риканських українців генієві України“ — У. Н. Союз. „Привіт в день великого народнього свята України. Не зломить українського народу парський деспотизм, бо на сторожі стоїть Шевченкове слово! — Редакція „Свободи“. — Честь і слава пам'яті великого Учителя України! — Просвітна Комісія У. Н. Союзу.

ЗАБОРОНА ЮВІЛЕЮ ШЕВЧЕНКА В КИЄВІ.

Цілий український нарід прикро вразила вістка, яка наспіла із столиці України, з міста Києва. Приїждив там до міської ради наказ російського уряду з Петербурга, що забороняється міській раді Києва святкувати ювілей Тараса Шевченка. Багато пише про це український щоденник „Рада“, який виходить у Києві. — Проти цієї заборони висловив рішучий протест клуб українських союзових послів у Львові в часі соймового засідання 24. лютого. В імени посла виголосив промову д-р Кость Левицький.

СТРАЙК УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У КАНАДІ.

Едмонтонська газета „Новини“ пише, що в місті Ріджайна, в провінції Саскачевані, 46 українських сту- дентів тамошньої учительської семінарії застрайкували й покинули науку. Причиною було це, що учителя ан- глійці (ліберали) в цій семінарії поведилися зневаж- ливо з українськими студентами.

ВИСЛІД МАЛЯРСЬКОГО ПРОЦЕСУ ПРОТИ УГОРСЬКИХ РУСИНІВ.

У вівторок, 3. березня, покінчився в місті Марма- розький Сигот на Угорщині карний процес проти 94 русинів, обвинувачених прокуратором у державній зра- ді. Спершу було обвинувачених майже 200, але вчасі процесу прокуратор відступив від обвинувачення проти цілої сотні. Вирок випав так: 32 засуджено на в'язницю від пів до півпята року; головний „російський агент“ Олекса Кабалюк дістав 4 з половиною роки в'язниці, а інші обвинувачені дістали кару в'язниці від 6 місяців до півтора року.

Засуджені невинні люди впади жертвою російської пропаганди, що ширила москвофільство.

УСПІШНІ РОЗШУКИ ЗА РІДКИМИ МЕТАЛЯМИ

Як тільки почалась в Європі В Злучених Державах все війна, американський уряд до- ручив геологам, що працюю- ють у бюрі копалень при де- партаменті внутрішніх справ, приспішити й розширити роз- шуки за такими копалинами, яких треба для воєнної про- дукції, а яких в Америці було мало. Разом з тим наказано взагалі прослідити точніше мало відомі околиці за всіма цінними земними скарбами. Багато розшуків ведеться далі без розголосу і багато знахідок стануть відомі аж по війні. Та секретар внутрішніх справ, Гарольд Ікес, вважав без- печним проголосити деякі до- теперішні висліди, які можна назвати вповні вдоволяючими. В різних околицях Америки відкрито нові поклади міді, якої треба у збільшених кіль- костях для пролукції воєнних машин і амуніції, а в Айдаго найдено правдоподібно най- більші на цьому континенті поклади кобальту. Є це дуже рідкий метал, важний як до- мішка до заліза й сталі особ- ливо при виробі гострих при- ладів і постійних магнетів. В Неваді найдено великі покла- ди цинку, а в цьому ж стеїті, у Вайомінг і в Орегоні, від- крито великі жили вугля, яке придається для того, щоб об- лекшити недостачу топлива на тихоокеанському побережжі.

В Злучених Державах все було досить металю молибде- ну, яке заступає тунгстен, що його треба спроваджувати го- ловно з Китаю. Додаткові роз- шуки відкрили такі великі по- клади молибдену, що з них можна добувати дев'яносто відсотків усієї світової про- дукції того мінералу. В південному Орегоні не- сподівано найдено цілу гору руди, що заключає берилій. Є це метал три рази легший від алюмінія, твердий від найкращої сталі і замінний це- тим, що не ржавіє. В чистому стані він такий крихкий, що, лопотиться як скло. Самого берилія не можна вживати, але в стопах з іншими металами він робить їх легшими, пруж- нішими й тривалішими, ніж якийсьбудь інший аллої. Близько сто літ тому від- крито, що рідкий метал вана- дії додає твердості сталі, та щойно в 1905-му році най- дено способи, як добувати його з руди у більших кілько- стях. Через те, що цей мінерал розлучений в різних хеміка- ліях, приймає яркі кольори, його названо ванадієм від швед- ської богини краси Ванадіс. За останні роки у Вайомінг і Ай- даго відкрито такі поклади ванадієвої руди, що Злучені Держави не будуть потребува-

ти більше ввозити цей важний мінерал.

Розшуки за хрусталими кварцу ведуться в чотирьох стеїтах, щоб замінити вво- ження їх з інших країв, голов- но з Бразилії. Кварцеві хру- сталі потрібні при радіо пере- дачі для регулювання довжи- ни радіофіль. Их вживається в чутких приладах для мірян- ня глибини моря, означуванні віддалі ворожих предметів, при розшуках ледових гір, субмарин та літаків. Дотепер найкращі відкриття покладів хрусталевого кварцу найдено в Аркенсо і в південному кі- нці Аппалачійських гір, а також в долинах Могавк і Чемплен в південній частині стеїту Нью Йорк.

Бокситову руду, з якої до- бувають алюміній, відкрито в більшій кількості в Алабамі. Нью Мексико, Юта і Калифор- нія стали тепер головними до- ставцями поташу, який необ- хідний для штучного угноєн- ня. Поклади поташу в тих стеїтах були відомі раніше, але щойно у війні розгорнено продукцію до теперішнього ступня.

Найбільш завзяті розшуки ведуться у багатій в мінерали Аласці. Там вже найдено або розробляється ціла й копаль- ня, що будуть продукувати хромій, ртуть (живе срібло), цинк, тунгстен, цинк і олово, залізо, вугілля і нафту.

Вагаля від 1939 року, коли почалися розшуки на більшу скаля, знавці і агенти бюра копалень прослідити більше як 5,000 участків і на багатьох з них тепер вже є копальні таких мінералів і металів, яких до того часу було в Америці мало. Це не тільки помогло воєнному зусиллю, але ті роз- криття є переважним вкладом в повоєнну розбудову Амери- ки.

Загальна Рада — ФЛІС.

НИМЕЦЬКІ УРЯДОВЦІ ОПУСКАЮТЬ ЛЬВІВ

СТОКГОЛЬМ, Швеція. (ОНА) — З Варшави доносить, що генерал-губернатор Ганс Франк постановив перенести німецькі державні установи зі Львова до Кракова. Німецькі урядовці дістали приказ пакувати все, що мають в своїм поєданні і негайно приїдти до Крако- ва. Кажуть, що має бути пере- везено до Кракова бібліоте- ка Осолінських, мистецькі об- рази, музейні об'єкти і все, що може німцям придатися.

Військові шпиталі, лікарські інструменти, аптеки і хеміка- лії вже перевезено до Кракова два місяці тому назад. Німець- ка команда передбачувала, що Совети будуть старатися ата-

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоло- віків і жінок — Шкіра й кров. Аналіз крові для подаружого са- ловиддя. Гемороїди й желки лікується без операції. 223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697

Офісні години: денно від 10 до 7:30. В неділі від 11 до 1:30. Жінка-доктор до обслути. X & Флюроскоп.—Екзамінація \$2.00

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІ-ТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН і вище ОБСЛУГОВЕМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

Дня 14. березня 1944 р. померла МАРІЯ МАЛАШЕВСЬКА, членка Тов. Вільна Україна, віда 319 У. Н. Союзу в Нантюрко, Па. Поїїлий похідий зі села Мар- тинів поїий, поїий Рогатин. По- шидиша мужа Михайла, дочку Сте- фанію поїий, Ерстачю, поїий дружену, 4 сини: Ганя і Личи, Кентюк, технічного сервінта; Петра у Бруцльн, Фла, Алабам; Радювого Честера в Лос Анджелес; Каліфорній і Володимир в Сирен- тоу, Па. та дн сестри.

Похорон відбувся в суботу з дому жалоби до церкви св. Ми- хаїла в Скрентон, Па. Поховано її на правосл. цвинтарі. — В. Я. П. І. Уряд Товариства.

Дня 14. березня 1944 року помер ДМИТРО КИЗЯК, член 10. відділу У. Н. Союзу в Ансонії, Конн. Поїїлий похідий ім села Бор- тне, пов. Горліш, Галичина. Поїий шив у смутку жену Олену, два сини, Мак і Жюа. Іван є капітаном в амер. армії і дочку.

Похорон відбувся 17. березня. Поховано його на цвинтарі св. Петра й Павла в Дербі, Конн. — В. Я. П. І. Д. Сидорик, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. НАДЗВИЧАЙНІ ЗБОРИ КЛУБУ СВ. ЙОСАФАТА — відбуються В НЕДІЛЮ, 26. МАРТА в 3. години пополудні, в галі пар- хіальній. О. Голод, фін. секр.

ПРИБОРИ ДО КРАШЕН-НЯ ПИСАНОК Фарба в порошку зі старого краю Десять (10) красок: червона ясна, червона темна, жовта, помаранчева, зелена ясна, зелена темна, синя і чорна. Ціна за 10 красок \$1.50. Віск пильничий і Кістка до писання 25 ц. Краєвий шафран 25 ц.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ „Христос Воскрес“ в формі книжечок з вірша- ми, ціна за дозні 60 ц., 50 карток \$1.75, 100 карток \$3.00. ЗЕЛЕНЕ ЛИ- СТЯ до роблення паперових квіток, грос коштує \$1.50. ЛАДАН (Каїдо), для церковного ужитку, фунт \$1.00 з пересилкою. Хто ще не має СТИННОГО КАЛЕН- ДАРЯ: українські свята і пости з за- значенням червоню, ціна 30 ц. з пе- ресилкою; можна прислати поштою марку. Заявлення посилайте до: UKRAINIAN BAZAAR 170 E. 4th St., New York, N. Y.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК: ШКІРСІ, НЕРВОВІ І ШЛУНКОВІ НЕДУГИ Гемороїди й інші відходові забурення, Ниркові й Міхурові забу- рення, Біль у кириках, Шлунок й внутрішності забу- рення, Хронічні боліки, пухлину желз, нервово ослаб- лення, ревматизм і запальні жила, Лікуємо ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК модерніми методами зі скорюю пильго- лубі! Екс. екзамінація крові і мочи, застріки, коли вказане. Всі хронічні недуги лікуємо ланково. ОПЛАТА УМІРКОВАНА. — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2

DR. ZINS (28-літнє заведення) 110 EAST 16th STREET (Union Square) NEW YORK, N. Y. Шоденно від 9. г. рано до 7. г. веч. У неділі від 9. рано до 2. попі.

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS. PHILADELPHIA, PA. Tel. MARKET 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ВРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2555

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtrose 8-6777

Comic strip panels featuring Tarzan and Zilla. Panel 1: Tarzan and Zilla talking. Panel 2: Tarzan looking thoughtful. Panel 3: Zilla looking surprised. Panel 4: Tarzan and Zilla embracing. Panel 5: Tarzan and Zilla talking. Panel 6: Tarzan and Zilla talking. Panel 7: Tarzan and Zilla talking. Panel 8: Tarzan and Zilla talking.